

Nr 331

Av herr **Karlsson** i Olofström m. fl., om viss ändring av bestämmelserna rörande statsbidrag till polisdistrikt.

I två likalydande motioner, nr I: 78 och II: 145, till 1956 års riksdag yrkades, att riksdagen vid behandlingen av anslagen till polisväsendet måtte besluta, att statsbidrag efter prövning i varje särskilt fall skulle utgå till polisdistrikt även för annan personal än polispersonal efter samma regler som för denna personal. Såsom motiv för yrkandet anfördes, att den föreslagna ordningen — utom det att den skulle leda till en rationellare arbetsorganisation inom ett stort antal polisdistrikt och därmed till en icke ringa kommunal besparing — skulle medverka dels till att de *totala* avlöningskostnaderna för polisväsendet skulle nedbringas, dels till ett bättre utnyttjande av de f. n. anställda polismännens arbetskraft. Det ansågs sålunda anmärkningsvärt, att polismän, placerade i relativt höga lönegrader (numera 9:e—15:e), sysslade med göromål, som lika bra om icke bättre kunde utföras av tjänstemän i lägre lönegrader och med mindre dyrbar utbildning än den polismän erhåller.

Statsutskottet fann i utlåtande nr 1956: 105 det i motionerna gjorda yrkandet beaktansvärt och förutsatte, att polisväsendets organisationsnämnd hade sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av att en mera rationell ordning än den nuvarande åstadkoms på det i motionerna avsedda området. Då utskottet emellertid vidare förutsatte att organisationsnämnden skulle ta erforderliga initiativ utan att härför krävdes någon framställning från riksdagens sida, förklarade utskottet sig inte berett tillstyrka yrkandet i motionerna.

I en den 11 oktober 1957 dagtecknad promemoria har polisväsendets organisationsnämnd redovisat en verkställd utredning i den föreliggande frågan. Innehållet i promemorian ger ett klart belägg för att förhållandena på det här ifrågavarande området är otillfredsställande samt att en utveckling mot en rationell och — totalt sett — billigare polisorganisation vad angår de till s. k. allmänt statsbidrag berättigade polisdistrikten skulle hämmas, därest icke åtgärder viddes för att främja inrättandet inom polisdistrikten av tjänster avsedda för personal inom den s. k. kontorskarriären. Organisationsnämnden pekar i sin promemoria på möjligheterna att genom dylika åtgärder dels möta eljest erforderligt behov av arbetskraftstillskott inom polismanskarriären, dels åvägbringa besparingar i fråga om nuvarande kostnader för polispersonal.

Av nedanstående sammanställning framgår den omfattning i vilken sådana göromål, som inom andra områden av arbetslivet normalt plägar åvila biträdespersonal, vid tidpunkten för organisationsnämndens utredning fullgjordes av polismän:

Antal polisdistrikt	Antal polismans-tjänster i distrikt	Antal för biträdesgöromål disponerade arbetstimmar i medeltal per polismanstjänst och månad		
		biträdespersonal	belöpande på polispersonal	tillhopa
Polisdistrikt i vilka biträdespersonal icke anlitas:				
161	1—2	—	90	90
318	3—8	—	70	70
37	9—15	—	48	48
3	16—29	—	40	40
Polisdistrikt i vilka biträdespersonal anlitas:				
32	3—8	25	42	67
23	9—15	15	36	51
19	16—58	13	15	28

I anslutning till uppgifterna i sammanställningen må lämnas den upplysningen, att vid tidpunkten för organisationsnämndens undersökning landsfiskalsorganisationen omfattade 598 polisdistrikt (införskaffade uppgifter från 593 distrikt har fullständigt bearbetats). Av dessa polisdistrikt är endast 21 helt undantagna från rätten till allmänt statsbidrag. I 74 av de 598 polisdistrikten fanns inrättade en eller flera biträdestjänster. Hur sistnämnda förhållande inverkat i fråga om möjligheterna att utnyttja polispersonalen för de arbetsuppgifter, för vilka den egentligen utbildats, torde framgå av sammanställningen. Det torde vidare kunna konstateras, att statsverket f. n. bidrager till kostnaderna för avlöning åt polispersonal, som i väsentlig omfattning fullgör arbetsuppgifter, som i princip borde ankomma på billigare arbetskraft. Detta förhållande, som torde böra särskilt beaktas vid den kostnadsmässiga bedömningen av den föreliggande frågan, innebär i och för sig, att statsverket redan f. n. i viss utsträckning åsamkas onödigt höga kostnader för polisväsendet.

I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkt 158, redovisas den av polisväsendets organisationsnämnd verkställda utredningen med i anslutning därtill framlagda förslag. Samtidigt anmäles, att samtliga remissinstanser med undantag för statskontoret i princip tillstyrkt organisationsnämndens förslag. Det vill av referatet i propositionen närmast synas, som om den arbetsfördelningsfråga, varom här är fråga, av statskontoret ansetts vara ett organisationsproblem. Chefen för inrikesdepartementet anser sig i likhet med statskontoret med hänsyn till pågående utredning om huvudmannskapet för polisväsendet och om kostnadsfördelningen mellan

stat och kommun icke f. n. kunna tillstyrka en utökning av statsbidragsgivningen på sätt organisationsnämnden föreslagit.

Ett avvisande av polisväsendets organisationsnämnds förslag kommer att innebära bl. a., att man i fortsättningen alltjämt torde få räkna med den högst otillfredsställande ordningen, att i polisdistrikt med allmänt statsbidrag med hänsyn till statsbidragsbestämmelsernas utformning kommer att inrättas polismanstjänster även i sådana fall, där en ökad arbetsbörda hade kunnat och, enligt vår mening, bort mötas med en göromålsomläggning och inrättandet av biträdestjänster. Mot denna bakgrund och under hänvisning till vad ovan anförts angående storleken av den på statsverket fallande andelen i kostnaderna för polisväsendet i de statsbidragsberättigade polisdistrikten, i vilka ett stort utrymme uppenbarligen finns för en rationellare fördelning av göromålen mellan polis- och biträdespersonal, torde det kunna starkt ifrågasättas, om organisationsnämndens förslag bör avvisas av de skäl, som chefen för inrikesdepartementet anförde. Oavsett uppfattningarna i kostnadsfördelningsfrågan, synes emellertid denna vara av underordnad betydelse, om man tar i betraktande de arbetsorganisatoriska fördelar som skulle vinnas vid förslagens genomförande. Inför den ökade brottsligheten och asocialiteten kan det väl knappast vara försvarbart, att nuvarande ordning, innebärande att dyrbar och överkvalificerad arbetskraft i den utsträckning som organisationsnämndens utredning utvisar anlitas för uppgifter, som bör åvila biträdespersonal, skall bestå, därför att principerna för kostnadsfördelningen mellan stat och kommun eljest skulle rubbas. Det torde vara riktigare att polispersonalen ges möjlighet att mera odelat ägna sig åt de arbetsuppgifter för vilka den är utbildad. Vad särskilt angår utredningen om huvudmannaskapet torde böra framhållas, att en rationellare göromålsfördelning inom de nuvarande polisdistrikten näppeligen kan föregripa utredningsresultatet.

Vi har den uppfattningen, att ett genomförande av organisationsnämndens förslag icke torde behöva medföra någon ändring av anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av anslaget till Bidrag till den lokala polisorganisationen i landsbygden m. m. måtte besluta att statsbidrag må kunna, i varje fall i den utsträckning som polisväsendets organisationsnämnd föreslagit och eventuellt efter prövning i varje särskilt fall, utgå till polisdistrikt även för annan personal än polispersonal efter samma regler som gäller för sistnämnda personal.

Stockholm den 26 januari 1959

Eric Karlsson

R. Lassinantti

Karl Jönsson

Thure Andersson

Göran Petterson

i Ronneby